

Hörmətli

Sizi “Azərbaycanda informasiya iqtisadiyyatı: nailiyyətlər, problemlər və perspektivlər” mövzusunda elmi-praktiki konfransda iştirak etməyə dəvət edirik.

Tarix: 22 May 2007-ci il **Saat:** 09:30-19:00

Ünvan: Bakı şəhəri, Zaqulba qəsəbəsi - “Gənclik” Beynəlxalq Turizm Mərkəzi

Hörmətlə,

***Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi və
Qlobal İqtisadi Araşdırmalar Mərkəzi İctimai Birliyi***

Təşkilat komitəsi

1. Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyin, İnformasiya Cəmiyyəti şöbəsinin müdiri - **Rufət Gülməmmədov**
2. QİAM-ın sədr müavini - **Ruslan Atakişiyev**
3. QİAM-ın Beynəlxalq Əlaqələr şöbəsinin müdiri - **Fərid İsaoglu**
4. QİAM-ın Beynəlxalq Əlaqələr şöbəsinin kordinatoru - **Pənah İsmayılov**

Mündəricat

Giriş	3
Proqram	
Annotasiyalar	
1. Əmiraslan Əliyev -“İnformasiya Cəmiyyəti və Təhsildə İKT”.....	
2. Əlövsət Qaracaoğlu - “İKT sektoru və Azərbaycanadakı rəqabət mühiti”-	
3. Barat Talibov - “Azərbaycanda Elektron idarəçilik”	
4. Elçin Qasimov - “İKT və iqtisadi inkişaf”	
5. Aytən Məmmədova - “E-bankçılıq və e-maliyyə: Azərbaycandakı inkişaf xüsusiyyətləri”	
6. Toğrul Əfəndiyev - “E-turizmin Azərbaycandakı inkişaf istiqamətləri”	
7. Mais Yusifov - “Kiçik və orta sahibkarlığın inkişafında İKT-nin rolu və e-ticarət”	

Giriş

Son illər dünyada siyasi-iqtisadi və sosial-mədəni sferada informasiya kommunikasiya texnologiyalarının rolu get-gedə artmaqdadır. İKT-nin beynəlxalq aləmdə tətbiqinin genişləndirilməsi ölkəmizdən də yan keçməmişdir. Məlumdur ki, neft kontraktları ölkəyə külli miqdarda maliyyə vəsaiti cəlb etməklə yanaşı dünyada mövcud olan ən yeni texnologiyaların da Azərbaycana gətirilərək ölkə iqtisadiyyatına tətbiqinə şərait yaratmışdır. Təbii ki, adı çəkilən texnologiyaların içərisində İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyalarının və xüsusilə də İnternet xidmətlərinin yeri xüsusilə nəzərə çarpır. Əsrin kontraktının bağlanmasından keçən 10 il müddət ərzində ictimai həyatın müxtəlif sahələrində İKT-nin tətbiqinin genişlənməsi ilə əlamətdardır. Son illər bu sahənin inkişafına hökumət strukturları tərəfindən xüsusi diqqət ayrılır. Heç də təsadüfi deyil ki, dünyada informasiya kommunikasiya texnologiyalarının get-gedə artan nüfuzu və dünya iqtisadiyyatındakı yeri Regionların sosial-iqtisadi inkişafı üzrə Dövlət Proqramının (2004-2008-ci illər) üç illiyi münasibətilə bu yaxınlarda keçirilmiş konfransda “Mən informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının Azərbaycanda tətbiqini prioritet məsələ elan edirəm” deyən Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin nəzər nöqtəsindən yayınmamışdır. Prezidentin dediyi sözlərə dəstək olaraq Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi ölkəmizdə informasiya kommunikasiya texnologiyalarının inkişafı və ölkə iqtisadiyyatının müxtəlif sahələrində tətbiqinin genişləndirilməsi ilə əlaqədar təqdirəlayiq işlər aparır. Belə ki, artıq ölkəmizdə regional innovasiya zonalarının yaradılması ilə bağlı layihələr hazırlanmaqdadır. Regional innovasiya zonasının yaradılması layihəsi ilk növbədə *kiçik və orta innovation sahibkarlıq* üçün texnoparkların yaradılmasını, elektron avadanlıq və proqram təminatının istehsalı və ixracatı üzrə regional bazanın yaradılmasını nəzərdə tutur. İKT sektorunun inkişafı ilə yanaşı son zamanlar ölkəmizdə informasiya iqtisadiyyatının inkişafına da diqqət ayrılır. Buna bariz nümunə kimi ölkə başçısının informasiya iqtisadiyyatını Azərbaycanda prioritet sahə kimi elan etməsidir. Ölkəmizdə informasiya iqtisadiyyatının inkişafına tövhə verilməsi baxımından adı çəkilən istiqamətdə təşkilatımız Rabitə Və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi ilə birlikdə “Azərbaycanda informasiya iqtisadiyyatı: nailiyyətlər, problemlər və perspektivlər” mövzusunda elmi-praktiki konfransın keçirilməsini məqsəduyğun görmüşdür. Cəmiyyət və İKT və E-iqtisadiyyat adlı iki seksiyadan ibarət konfrans Azərbaycanda son illərdə İKT və informasiya iqtisadiyyatının inkişafı sahəsində əldə olunan nailiyyətlər, bununla yanaşı mövcud olan problemlər, e- iqtisadiyyat və onun üstünlükləri, bu sahədə planlaşdırılan perspektiv tədbirlərlə bağlı məsələləri əhatə edəcəkdir. Konfransda 7 mövzu üzrə dövlət strukturları, beynəlxalq təşkilatlar, özəl və ictimai sektor nümayəndələrinin iştirakı ilə müzakirələr təşkil olunacaqdır. Dinlənilən rəylər və əldə olunan təkliflər gələcəkdə informasiya iqtisadiyyatı və cəmiyyətinin inkişafı sahədə görülən işlərin səmərəliliyinin artırılmasına və bu sahədə dövlət, beynəlxalq təşkilatlar, özəl və ictimai sektor nümayəndələrinin birgə fəaliyyətinə şərait yaradacaqdır.

Plenar iclas

Konfransın açılışı

Giriş Sözü: Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi,
10:00 – 10:10 İnformasiya Cəmiyyəti şöbəsinin müdiri **Rüfət Gülməmmədov**

10:10 – 10:15 “İnformasiya Cəmiyyətinin İnkişafı” Alliansının qurulması
haqqında çıxış-QİAM-ın sədri **N.Quliyev**

10:15 – 10:30 “İnformasiya Cəmiyyətinin İnkişafı” Alyansının qurulmasını
xarakterizə edən bəyanatın oxunuşu – Alyansın Koordinatoru
Ruslan Atakişiyev

10:30 – 11:10 “İnformasiya Cəmiyyətinin İnkişafı ” Alyansın ilk üzvü olan
təşkilatların bir neçəsinin rəhbərinin çıxışı

1. AzRENA təşkilatı – **Əmiraslan Əliyev**
2. İnformasiya və Cəmiyyət İctimai Birliyi - **Ələvsət Qaracaoğlu**
3. Avrasiya Hüquqşünasları Assosiasiyası – **Nadir Adilov**

11:10 – 11:30 “İnformasiya Cəmiyyətinin İnkişafı” Alyansına üzv olmaqda
maraqlı olan təşkilatların rəhbərlərinin və digər qonaqların
çığışı

11:30 – 11:40 “İnformasiya Cəmiyyətinin İnkişafı” Alyansına üzv olan
təşkilatların Koalisiya haqqında Memorandumu rəsmi
imzalaması mərasimi

11:40 – 12:00 Çay fasiləsi

Konfransın Reqlamenti

1. Plenar iclasda məruzə - 5 dəqiqə
2. Bölmə iclaslarında məruzə - 20 dəqiqə
3. Bölmə iclaslarında çıxış – 5 dəqiqə
4. Bölmə iclaslarında suallar- 3 dəqiqə

BÖLMƏ İCLASLARI

I BÖLMƏ “CƏMIYYƏT VƏ İKT”

Bölmə rəhbəri - **Əmiraslan Əliyev**

Bölmə katibi - **P.Ş. İsmayılov**

May ayının 22-də saat 12:00-da

Mövzu I “İnformasiya Cəmiyyəti və Təhsildə İKT”-AzRENA təşkilatının
12:00 – 12:45 İcraçı Direktoru - **Əmiraslan Əliyev**

12:45 – 13:45 Nahar Fasiləsi

Mövzu II “İKT sektoru və Azərbaycandakı rəqabət mühiti”-AMEA
İnformasiya 13:45 – 14:30 Texnologiyaları İnstitutunun şöbə müdiri **Əlövsət Qaracaoğlu**

Mövzu III “Azərbaycanda Elektron idarəçilik” - BMT –nın “Milli
14:30–15:15 E-idarəçilik şəbəkəsi təşəbbüsü” layihəsinin əməkdaşı **Barat Talıbov**

II BÖLMƏ “E-İQTISADIYYAT”

Bölmə rəhbəri - **Ruslan B. Atakişiyev**

Bölmə katibi - **Fərid İ. İsaov**

May ayının 22-də saat 15:15-də

Mövzu I “İKT və İqtisadi inkişaf”- İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin eksperti -
15:15 – 16:00 **Elçin Qasımov**

Mövzu II “E-bankçılıq və e-maliyyə: Azərbaycandakı inkişaf
16:00- 16:45 xüsusiyyətləri” Milli Bankın baş iqtisadçısı **Asim Zülfüqarov**

16:45 – 17:00 Çay fasiləsi

Mövzu III “E-turizmin Azərbaycandakı inkişaf istiqamətləri” - “Digital Age”
17:00 - 17:45 şirkətinin Direktoru, i.e.n **Toğrul Əfəndiyev**

18:30 – 18:45 Konfrans sonu

Azərbaycan Respublikası
İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin eksperti
Elçin Qasimov

“İKT və iqtisadi inkişaf”
mövzusunda məruzənin
Annotasiyası

Məruzədə yoxsulluğun azaldılması, iqtisadi inkişaf, regionların inkişafı kimi öncül məqsədlərin reallaşdırılmasında İKT-nin önəmli rolu və göstərilən məqsədlərə nail olunmasında İKT-dən istifadənin vəziyyəti qiymətləndirilmişdir.

Müəllif müasir cəmiyyətin inkişafında İKT-nin geniş tətbiqini zəruri edən amillərə toxunmuş, onu bütün spektrli məsələlərin, xüsusilə iqtisadi inkişaf məsələlərinin həllinin səmərəliliyinin vacib şərti kimi qiymətləndirmişdir.

2003-cü ildə qəbul olunmuş "Azərbaycan Respublikasının inkişafı naminə informasiya-kommunikasiya texnologiyaları üzrə Milli Strategiyanın (2003-2012-ci illər)" Azərbaycan Respublikası üçün bu istiqamətdə yaxın 10 il ərzində görüləcək işlərin ümumi xəttini müəyyənləşdirdiyini önə çəkən müəllif, ölkəmizdə bu istiqamətdə ardıcıl dövlət siyasətinin istiqamətlərinə toxunmuşdur. 2004-cü il fevralın 20-də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 94 sayılı sərəncamı ilə Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin yaradılması, "Azərbaycan Respublikasında rabitə və informasiya texnologiyalarının inkişafı üzrə 2005-2008-ci illər üçün Dövlət Proqramının (Elektron Azərbaycan)" təsdiq olunmasını bu siyasətin mühüm məqamları kimi səciyyələndirmişdir.

Göstərilən mühüm sənədlər çərçivəsində hazırda həyata keçirilən tədbirlərə (rabitə və informasiya texnologiyaları sahəsində qanunvericilik bazasının yaradılması və təkmilləşdirilməsi, "Elektron Hökumət" layihəsi çərçivəsində respublikanın bütün bölgələrini əhatə edəcək "AzDATAKOM" şəbəkəsinin təşkili, "Virtual İpək Yolu" layihəsi, orta məktəblərin internet ilə əhatə olunması, rəqəmsal informasiya şəbəkəsinin yaradılması layihəsi və s.) toxunan müəllif, onların səmərəliliyini yüksək qiymətləndirmiş və sistemli tədbirlərin bu sahənin davamlı inkişafı üçün əlverişli zəmin yaratdığını qeyd etmişdir. Məruzədə göstərilən tədbirlərin davamlı iqtisadi inkişaf baxımından

əhəmiyyəti xüsusilə önə çəkilməmişdir.

Həyata keçirilən tədbirlərin nəticələri məruzədə İKT-nin inkişaf göstəriciləri və onun iqtisadi inkişafa təsirini əks etdirən konkret göstəricilərin təhlili ilə diqqətə çatdırılır.

Məruzənin sonunda müəllif iqtisadi inkişaf baxımından İKT-nin inkişafının sürətləndirilməsi istiqamətlərinə toxunmuş, bu baxımdan rabitə və informasiya texnologiyaları sahəsinin təşkilatı, hüquqi, texniki, kadr baxımından modernləşdirilməsi, İKT sənayesinin formalaşdırılması, bu sahəyə yeni investisiyaların cəlb edilməsi və sahibkarlığın genişləndirilməsi, azad bazar və sağlam rəqabət prinsiplərinin gözlənilməsi, sosial əhəmiyyətli layihələrin həyata keçirilməsinin zəruriliyi əsaslandırılmışdır.

T.e.n., Azərbaycan Elm və Təhsil
Şəbəkələri Assosiasiyasının(AzRENA)
icraçı direktoru **Əmiraslan Əliyev**

“İnformasiya cəmiyyəti və təhsildə İKT” mövzusunda məruzənin Annotasiyası

İnformasiya cəmiyyəti cəmiyyətin elə bir inkişaf səviyyəsi sayılır ki, burada maddi, enerji və təşkilatı resurslar yalnız informasiya resurslarının köməyi ilə həyata keçirilir, yəni bunların hamısı (maddi-enerji- təşkilatı resurslar) informasiya resursları ilə xarakterizə olunaraq özü-özlüyündə inkişaf edir, təşkilatlanır və dövlət siyasəti tərəfindən dəstəklənir.

İnformasiya cəmiyyəti elə bir cəmiyyətdir ki, burada bütün resursların (maddi, enerji, təşkilatı) dəyəri (qiyməti) informasiya resurslarının əldə edilməsi, saxlanması, emalı və istifadəsinin dəyəri ilə təyin edilir.

İnformasiya cəmiyyətində informasiya strateji resurs sayılır, çünki o cəmiyyətin fəaliyyətini və yaşamaq qabiliyyətini təyin edən ən vacib amillərdən birinə çevrilir.

İnformasiya cəmiyyətinin qurulmasında əsas şərtlərdən biri cəmiyyətin bütün sahələrinin infomasiyalaşdırılmasıdır.

İnfomasiyalaşdırılma- cəmiyyətin hərtərəfli inkişafı naminə bütün sahələrdə, o cümlədən, elmi –texniki, sosial-iqtisadi, texnoloji, sosial-mədəni və s. kimi sahələrdə yeni informasiya texnologiyalarının və informatikanın nailiyyətlərini tətbiq etməkdir.

Dövlətin infomasiyalaşdırılması cəmiyyətin aşağıdakı əsas sahələrinin infomasiyalaşdırılması nəticəsində əldə edilir.

1. Bank sistemi
2. Sosial təminat sistemi
3. Vergi sistemi
4. Birja və birja fəaliyyəti sistemi
5. Sənaye sistemi
6. Nəqliyyat və Rabitə sistemi

7. Yanacaq-enerji sistemi	12. Kənd təsərrüfatı sistemi
8. İnşaat sistemi	13. Təhsil sistemi
9. Dövlət xidmətləri və hüquq sistemi	14. Hərbi sistem
10. Səhiyyə sistemi	15. Təhlükəsizlik sistemi
11. Ekologiya sistemi	16. Kargüzarlıq sistemi və s.

Dünya informasiya cəmiyyətinin inkişafında kompüter şəbəkələri, o cümlədən İnternet böyük rol oynayır.

Müasir şəraitdə cəmiyyətin ən mühüm inkişaf istiqamətlərindən biri Ali və Orta təhsil müəssisələrinin informasiyalaşdırılmasıdır.

Cəmiyyətin inkişafında xüsusi yeri olan gənc nəslin formalaşmasında Ali təhsil müəssisələrinin –Universitetlərin böyük rolu vardır. Ona görə də Universitetlərdə İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyalarının (İKT) tətbiqi əsasında müasir tələblərə cavab verən yeni İnformasiya Sistemlərinin yaradılması aşağıdakı imkanları verir:

- tələbələr yeni texnologiyalardan istifadə etmək vərdişlərini mənimsəyirlər;
- fənlərin mənimsənilməsində tələbələrin aktivliyi artır;
- biliklərinin artırılması üçün tələbələr Dünya İnformasiya Fəzasından - İnternetdən daha səmərəli istifadə edirlər;
- müəllimlər dərs prosesində əyani vasitələrdən daha asanlıqla istifadə edirlər;
- mühazirələri təqdimatlar (prezentasiyalar) vasitəsilə tələbələrə çatdırmaq olur.

Ali Təhsil müəssisələrinin informasiyalaşdırılması məsələləri ilə məşğul olan Qeyri Hökumət təşkilatlarından biri də AzRENA-Azərbaycan Elm və Təhsil Şəbəkələri Assosiasiyasıdır.

Azərbaycan İnformasiya və
Cəmiyyət İctimai Birliyinin
sədri, i.e.n., dosent **Əlövsət
Əliyev**

“İKT sektoru və Azərbaycandakı rəqabət mühiti” mövzusunda məruzənin Annotasiyası

Hazırkı dövrdə Azərbaycanda formalaşmaqda və inkişaf etməkdə olan İKT sektorunda *normal rəqabət mühitinin* yaradılması olduqca aktual məsələdir. Məlum olduğu kimi, ölkədə *kiçik və orta innovation sahibkarlıq*

üçün texnoparkların yaradılması, elektron avadanlıq və proqram təminatının istehsalı və ixracatı üzrə regional innovasiya zonasının yaradılması ilə bağlı layihəyə investisiya yatırılmasına artıq 2007-ci ilin payızında başlanıla bilər. Bu kimi işləri isə müvafiq sahədə *normal rəqabət mühiti* yaratmadan yerinə yetirmək olmaz. Belə bir mühitin yaradılmasına isə Azərbaycan Respublikasının Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi məsuldur. Belə ki, nazirlik Azərbaycanda rabitə (telekommunikasiya, poçt) və informasiya texnologiyaları sahəsində dövlət siyasətini formalaşdıran və həyata keçirən, normativ hüquqi tənzimlənməni, rabitənin və informasiya texnologiyalarının inkişafını təmin edən, bu sahələrdə digər dövlət orqanlarının fəaliyyətini əlaqələndirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanıdır. Nazirlik müəyyən edilmiş vəzifələrə uyğun olaraq rabitə və informasiya texnologiyaları sahəsində *sahibkarlığın inkişafına kömək göstərir və sağlam rəqabətə lazımı şəraitin yaradılması* üçün öz səlahiyyətləri daxilində tədbirlər görür, sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi ilə əlaqədar təkliflər verir və onların həyata keçirilməsində iştirak edir.

Hal-hazırda Kompüter və elektron avadanlıqları istehsalı sahəsində Mingəçevirdə, Şamaxıda, Bakıda (Nexus şirkəti) və s. bir sıra işlər görülməkdədir. Proqram təminatının işlənməsi sahəsində də müəyyən irəliləyişlər vardır. İKT-nin elmi əsaslarının öyrənilməsində və tətbiqində də bir sıra uğurlar əldə edilmişdir. İnformasiya Cəmiyyətinin hüquqi, ideoloji, texniki, texnoloji, sosioloji məsələləri tədqiq olunmaqdadır. Əksər sahələrdə və təşkilatlarda İKT geniş surətdə tətbiq olunur. Sahə üzrə lisenziyalaşdırma yalnız rabitə xidmətlərinin göstərilməsinə tətbiq edilir.

“Elektron Azərbaycan” Dövlət Proqramının əsas məqsədlərindən biri də rabitə və informasiya texnologiyaları bazarında *sərbəst və azad rəqabət şəraitinin* yaradılmasıdır. **Dövlət Proqramında** azad bazar və *sağlam rəqabət prinsiplərinin gözlənilməsi*, sosial əhəmiyyətli layihələrin həyata keçirilməsi və nəticədə Azərbaycanda informasiya cəmiyyətinə keçidin təmin edilməsinə yönəlmiş müxtəlif tədbirlər nəzərdə tutulmuşdur.

İqtisadi-struktur islahatları çərçivəsində bazarda *azad və ədalətli rəqabətin təşkili*, münasibətlərin şəffaflığının təmin edilməsi üçün rabitə və informasiya texnologiyaları sahəsində tənzimləmə və təsərrüfat fəaliyyətinin həyata keçirilməsi səlahiyyətlərinin bölünməsi ilkin addımlardan biridir. Tənzimləmə sahəsində bazarda *ədalətli rəqabət* mühitinin yaradılması, operatorlar arasında qarşılıqlı əlaqələrin standartlaşdırılması, lisenziyalaşdırma prosedurunun təkmilləşdirilməsi, radiotezliklərin verilməsi qaydalarının təkmilləşdirilməsi, sahə üzrə müstəqil tənzimləyici qurumun yaradılması, yüksək səviyyəli domen adlarının tənzimlənməsi və s. kimi problemlərin həlli də nəzərdə tutulmuşdur.

Azərbaycanda İKT sferasında nisbətən normal rəqabət mühiti mövcuddur və sahənin inkişafı üçün əlverişli mühit formalaşmışdır. Bununla yanaşı müvafiq orqanlar çalışmalıdır ki, 1) sahə üzrə bütün təsərrüfat

subyektlərinə bərabər fəaliyyət şəraiti yaradılsın, 2) proqram vasitələrinin, Verilənlər Bazasının, Multimediya sistemlərinin, kompüter texnikası və kommunikasiya sistemlərinin alınması və işlənilməsi üzrə dövlət və özəl sifarişlərin yerinə yetirilməsi tender (müsabiqə) əsasında təşkil olunsun, 3) Beynəlxalq informasiya sistemlərinə təhlükəsiz giriş təmin edilsin, 4) İnternet provayderləri və digər xidmət aparatları arasında sağlam rəqabət mühiti yaradılsın, 5) xidmət tarifləri aşağı salınsın, 6) lisenziya sistemi sadələşdirilsin, 7) güzəştli təbəqələrə xidmət göstərən operatorlara xüsusi şəraitin yaradılması stimullaşdırılsın.

Bütün bunlar xidmətlər bazarının genişlənməsi və liberallaşmasına, qiymətlərin *azad və ədalətli rəqabət* əsasında tənzimlənməsinə, xidmətlərin keyfiyyətinin artmasına səbəb olacaqdır.

BMT–nin “Milli e-idarəçilik
şəbəkəsi təşəbbüsü” layihəsinin
əməkdaşı **Barat Talbov**

“Azərbaycanda Elektron idarəçilik”
mövzusunda məruzənin
Annotasiyası

Azərbaycan Respublikasının mərhum prezidenti, ümummillə lider Heydər Əliyev cənablarının 17 fevral 2003-cü il tarixli fərmanı ilə “Milli İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyaları Strategiyasının Yaradılması və İnkişaf Etdirilməsi”nin təsdiq edilməsi Azərbaycanda İKT sektorunun inkişafı üçün müxtəlif təşəbbüslərin yaranmasına təkan verdi. Bu strategiya sistemlərin yaradılmasına yönəlmişdir ki, bu da öz növbəsində dövlət tərəfindən internetə məmnunluq hissini yaradacaq, vətəndaşlar və şirkətlərdə özlərini məlumatlandırmaq üçün rəqəmli texnologiyalardan istifadə etməyə, hökumətlə əlaqə saxlamağa və bu əlaqəni reallaşdırmağa ruhlandıracaq.

“Milli E-İdarəçilik Şəbəkəsi Təşəbbüsü” Layihəsi Azərbaycanda e-idarəçiliyin inkişaf etdirilməsi üçün platforma rolunu oynayan layihədir. Layihənin 14 iyul, 2004-cü ildə imzalanması ilk öncə Azərbaycan Respublikasının e-idarəçiliyin inkişafı üçün götürdüyü öhdəliklərdən və BMT-nin İnkişaf Proqramı tərəfindən İKT-nin ümumi infrastrukturunun inkişafına göstərdiyi böyük dəstəkdən irəli gəlir. Bu layihə Azərbaycanın Milli İKT Strategiyasını inkişaf etdirən Milli İnformasiya və Kommunikasiya Strategiyası Layihəsinin (NICTS-I) uğurlu davamçısıdır.

“Milli E-İdarəçilik Şəbəkəsi Təşəbbüsü” layihəsi həmçinin müvafiq

qanunvericiliyi, inzibati islahatları dəstəkləyərək və elektron idarəçilik konsepsiyasını əhali üçün irəli sürərək elektron idarəçilik üçün mühit yaradır. Layihə yerli və beynəlxalq ekspertlərin elektron hökumətin həyata keçirilməsinə aid olan əsas məsələləri müzakirə etmək və konkret həllərin inkişafı üçün platforma yaradır. Sonda layihə gətirdikcə artan elektron idarəçilik üzrə xüsusi layihələrin fəaliyyətlərinin əlaqələndirilməsinə dəstək verir.

Təqdimatda layihənin məqsədi, layihə çərçivəsində “AzDATACOM” məlumatların ötürülməsi şəbəkəsinin yaradılması, məqsədə tədriclə yanaşma strategiyası, elektron hökumətin yaradılması prinsipləri, elektron hökumətin strukturu, siyasi və sosial problemlər və təhlükəsizlik problemi haqda danışılacaqdır.

ADİU-nun “Bank İşİ”
kafedrasının dissertantı
Aytən Məmmədova

**“E-bankçılıq və e-maliyyə: Azərbaycandakı inkişaf
xüsusiyyətləri” mövzusunda məruzənin
Annotasiyası**

Müasir dövrdə zamanın tələbinə uyğun olaraq elektron bankçılığın inkişafı ən aktual problem olaraq qalır. Ölkəmizdə yüksək texnoloji yeniliklərin inkişafı, xüsusilə də telekommunikasiya və iqtisadiyyat sektorunda innovasiya metodlarının tətbiqi Milli Bankın fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən biridir. Bu hər şeydən əvvəl Azərbaycanın Milli Ödəniş Sisteminin inkişafında, Ölkədə nağdsız ödənişlərin tərkibində kart ödənişlərinin xüsusi çəkisinin artırılmasında, Baş Mühəsibat Sisteminin və Avtomatlaşdırılmış Bank Statistika Sisteminin daha da təkmilləşdirilməsində və lokal şəbəkə infrastrukturunun inkişafında əks olunmuşdur.

Məqalədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 9 dekabr 2004-cü il tarixli fərmanı ilə “Azərbaycan Respublikasında Milli Ödəniş Sisteminin İnkişafı üzrə 2005-2007-ci illər üçün Dövlət Proqramı”-nda icrası nəzərdə tutulan tapşırıqların yerinə yetirilməsi məqsədi ilə Milli Bank tərəfindən kommunal xidməti haqlarının yığılması üzrə Mərkəzləşdirilmiş İnformasiya Sisteminin yaradılması layihəsinin reallaşdırılması üçün görülən tədbirlər qeyd edilmiş və həmin layihənin ictimaiyyətə hansı üstünlükləri verəcəyi açıqlanmışdır.

Məqalədə Milli Ödəniş Sistemlərinin inkişafı və müasir vəziyyəti haqqında geniş məlumat verilmişdir. Milli Ödəniş Sisteminin arxitekturasının elementləri olan SWIFT – Beynəlxalq Maliyyə Telekommunikasiya

Sisteminin bazasında 2001-ci ildə yaradılmış Real Vaxt Rejimində Banklararası Milli Hesablaşmalar Sistemi (AZİPS) və 2002-ci ildə yaradılmış Xırda Ödənişlər üzrə Hesablaşma Kliring Sistemi (XÖNKKS) haqqında geniş məlumat verilmiş, bu sistemlərin mühüm üstünlükləri qeyd olunmuşdur.

Müasir dövrdə zamanın tələbinə uyğun olaraq banklar tərəfindən müştərilərə təklif olunan Elektron bankçılıq xidmətləri və bu xidmətlərdən istifadə zamanı əldə edilən üstünlüklər məqalədə öz əksini tapmışdır.

Bundan əlavə Elektron bankçılığın elementi olan ödəniş kartları, bununla bağlı infrastrukturun müasir vəziyyəti geniş açıqlanmış və inkişaf dinamikası illər üzrə verilmişdir. Bütün bunlarla yanaşı ölkəmizdə Elektron bankçılığın inkişafına zəmin yaradan mühüm istiqamətlər müəyyən olunmuşdur.

“Digital Age” şirkətinin
Direktoru, i.e.n **Toğrul Əfəndiyev**

“Azərbaycanda elektron turizm və onun inkişaf istiqamətləri”

mövzusunda məruzənin

Annotasiyası

Son illərdə Azərbaycanda turizmin inkişafına xüsusi önəm və qayğı göstərilir. Turizmin mədəniyyət ilə bir dövlət qurumunda birləşməsi onun inkişafı üçün yeni imkanların yaranmasına təkan vermişdir. Bu, turizmin inkişaf etdirilməsi ilə yanaşı, həmçinin Azərbaycan mədəniyyətinin və milli irsinin də təbliğ olunmasına yardım edir. Ənənəvi təbliğat vasitələri (çap məhsulları, beynəlxalq sərgilərdə iştirak, video və kino çarxlarının istehsalı) ilə yanaşı elektron resursların bu səpgidə artırılması və yayılması çox zəruridir. Respublikada bu sahədə mövcud olan elektron resurslarının təhlili onları 3 kateqoriyaya bölməyə imkan verir.

Bunlardan birincisi, ümumrespublika, dövlət əhəmiyyətli məlumat portallarıdır. Onlar ilk öncə ölkə haqqında ümumi və ətraflı məlumatın yerləşdirilməsi məqsədilə xidmət edirlər. Belə resurslardan ilk növbədə www.azerbaijan.az portalı qeyd olunmalıdır. Bundan başqa UNDP ilə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin birgə layihəsi çərçivəsində yaradılan ixtisaslaşmış turizm portalı da eyni məqsədlidir.

İkincisi, ölkədaxili turizm sahəsində çalışan aidiyyətli qurum və şirkətlərin elektron resursları. Bunlardan İmprotex travel, Sevgun Travel, Absheron Tour və Caspian Invest Commerce şirkətlərinin veb-resursları xüsusilə maraqlı və diqqətəlayiqdir. Adı çəkilən şirkətlərin saytlarında ölkənin müxtəlif bölgələrinin turizm imkanlarının təqdimi ilə yanaşı şirkətlərin

göstərdiyi geniş çeşidli xidmət və turlar barəsində məlumat da öz yerini tutmuşdur.

Nəhayət, üçüncüsü otel və istirahət mərkəzlərinin elektron məhsullarıdır. Bunlar başlıca olaraq Bakıda yerləşən otellərə aiddir. Onlarla qısa tanışlıq belə bir fikir söyləməyə imkan verir ki, əksər rekreasiya obyektləri olan otel və istirahət mərkəzlərinin veb –məhsulları təqdimat və tanışlıq daha doğrusu bir növ reklam xarakteridir.

Ümumiyyətlə respublikada sözü gedən sahədə mövcud olan internet məhsullarının təhlili belə bir nəticə çıxarmağa imkan verir ki, onların böyük bir hissəsi təqdimat və promouşn xarakteridir.

Internetin interaktiv imkanlarından yalnız forumlar kimi xidmət təklif olunur. Bu da sözsüz ki, ölkədə e-biznesin və e-commerce – nin zəif inkişafından irəli gəlir. Ümid etmək olar ki, həmin problemin həlli elektron turizmin daha sürətli inkişafına təkan verəcəkdir.

ATA Texnologiya
şirkətinin idarə heyətinin sədri
Mais Yusifov

**“Kiçik və orta sahibkarlığın inkişafında
İKT-nin rolu və e-ticarət”
mövzusunda məruzənin
Annotasiyası**

KOS-da İKT-nin inkişafı dedikdə İKT ünsürləri olan: kompüterləşmə, proqram təminatları, şəbəkə avadanlıqlar və internet vasitələrinin mövcudluğu və onların sürətlə inkişaf edən qloballaşan dünya İKT sistemlərinə inteqrasiyası başa düşülməlidir.

Azərbaycanda 2005-ci ilin rəsmi statistik məlumatlarına görə ümumiyyətlə müəssisələrdə olan ümumi kompüterlərin sayı 50.213 ədəd, kompüterlərdən istifadə edən müəssisələrin sayı 4.160 və kompüterlərdən istifadə etmiş ümumi işçilərin sayı isə 60. 210 nəfər olmuşdur.

İKT-nin inkişafında mühüm rol oynayan amillərdən biridə internet faktorudur. Ölkə üzrə internetə çıxışı olan müəssisələrin ümumi sayı 760 olmuşdur. Bu kompüterdən istifadə etmiş müəssisələrin sayına nisbətən 18,3 %, bütün müəssisələrin ümumi sayında xüsusi çəkisi isə 3.8 % olmuşdur.

İndiki zamanda İKT və internetin istifadəsinin sürətlə inkişafı ilə birlikdə dünya səviyyəsində yeni bir iqtisadi şərait yaranmışdır. Qloballaşan dünya iqtisadiyyatının bu yeni ticarət formasına ədəbiyyatlarda elektron ticarət (e-ticarət) adı verilmişdir.

E-ticarət nədir? e-ticarət müxtəlif formalarda izah olunur. Bu izahların əsasını təşkil edən mühüm cəhətlər bir-birinə bənzəməklə yanaşı ortaqların əsas cəhətləri aşağıdakılardır:

- “e-ticarət” açıq (internet) yada daxili (internet) şəbəkələr üzərində aparılır.

- “e-ticarət” ticarətin tərəfləri - istehsalçılar, istehlakçılar, dövlət və özəl sektor qurumları və digər təşkilatlardır.

- “e-ticarət” -in vasitələri TV, Radio, Fax, ATM, Telefon, İnternet, e-mail və.s

Elektron ticarətin inkişafı üçün dövlətin tənzimləməsinin lazım olduğu sahələr aşağıdakılardan ibarətdir.

a). Telekommunikasiya şəbəkələrinə qoşulmanın asanlaşdırılması

b). İnternet əməliyyatları üçün hüquqi və tənzimləyici bir çərçivə yaradılması

c). Əməliyyatların təhlükəsizliyinin və məxfiliyinin təmin edilməsi

d). İnternet vasitəsi ilə satılan bəzi məhsulların (kitab, film, CD və s.) müəllif hüquqlarının və ticarət nişanlarının qorunması.

Həm xaricdə həm də ölkəmizdə aparılan araşdırmalar KOS lar üçün yerinə yetirməsi lazım olan çox işlərin olduğunu göstərir. “e-ticarət” son 10 ildə yayılan bir ticarət növüdür. Bu baxımdan hələ biz fürsəti qaçırmamışıq.